

**Kto sme.
Čo robíme.
Ako to robíme.**

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

„Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“

Článok 2, Zmluva o Európskej únii

Predhovor

Základnými právami sa stanovujú minimálne štandardy s cieľom zabezpečiť, aby sa s každou osobou zaobchádzalo dôstojne. Všetky práva bez rozdielu by sa mali podporovať a chrániť bez ohľadu na to, či ide o právo nebyť diskriminovaný na základe veku, zdravotného postihnutia alebo etnického pôvodu, právo na ochranu osobných údajov, alebo právo na prístup k spravodlivosti.

Členské štáty Európskej únie (EÚ) majú dlhú tradíciu v oblasti podporovania základných práv. Samotná EÚ spočíva na týchto hodnotách a jej povinnosťou je garantovať práva deklarované v Charte základných práv Európskej únie. Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) bola zriadená ako nezávislý orgán s cieľom podporovať toto úsilie.

Plnému zabezpečeniu rešpektovania základných práv v praxi napriek tomuto poslaniu bráni rad problémov. Agentúra FRA na základe zhromažďovania a analyzovania údajov v EÚ pomáha inštitúciám Európskej únie a jej členským štátom porozumieť týmto problémom a riešiť ich. v spolupráci s inštitúciami EÚ, členskými štátmi EÚ a ďalšími organizáciami na medzinárodnej, európskej a vnútroštátnej úrovni zohráva agentúra FRA dôležitú úlohu v podporovaní úsilia zameraného na to, aby sa základné práva stali skutočnosťou pre každého v EÚ.

Morten Kjærum
riaditeľ

Ilze Brands Kehris
predsedníčka správnej rady

Kto sme

Agentúra FRA bola zriadená v EÚ v roku 2007 a jej osobitnou úlohou je poskytovať nezávislé poradenstvo v oblasti základných práv založené na faktoch. Agentúra FRA patrí k špecializovaným agentúram EÚ. Tieto agentúry boli zriadené na účely poskytovania odborného poradenstva inštitúciám EÚ a členským štátom v súvislosti s mnohými otázkami. Agentúra je financovaná z rozpočtu EÚ.

Agentúra má 90 zamestnancov. Sú nimi právni experti, vedeckí pracovníci v sociálnej a politickej oblasti, štatistici a odborníci v oblasti komunikácií a vytvárania sietí.

Ich prácu riadi správna rada agentúry FRA. Rada zodpovedá za stanovenie priorít práce agentúry, schvaľovanie rozpočtu a monitorovanie jej činnosti. Správna rada pozostáva z jedného nezávislého znalca, ktorého vymenuje každý členský štát, dvoch zástupcov Európskej komisie a jedného nezávislého experta vymenovaného Radou Európy.

Základné práva

Charta základných práv Európskej únie je právne záväznou listinou práv EÚ. Obsahuje zoznam práv, ktoré inštitúcie EÚ a členské štáty musia rešpektovať pri príprave a uplatňovaní práva a politiky EÚ. Je prvým referenčným materiálom, z ktorého agentúra FRA čerpá pri poskytovaní rád založených na faktoch týkajúcich sa toho, ako zabezpečiť rešpektovanie základných práv.

Práva v Charte sú rozdelené do šiestich kapitol:

DÔSTOJNOSŤ

napr. právo nebyť podrobený ponižujúcemu zaobchádzaniu

SOLIDARITA

napr. právo na prístup k zdravotnej starostlivosti a ošetrovaniu

SLOBODY

napr. ochrana osobných údajov

OBČIANSTVO

napr. právo voliť vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v mieste bydliska

ROVNOSŤ

napr. právo nebyť diskriminovaný

SPRAVODLIVOSŤ

napr. právo na spravodlivý proces

Čo robíme

Agentúra FRA poskytuje inštitúciám EÚ a členským štátom nezávislé poradenstvo v oblasti základných práv založené na dôkazoch. Cieľom je prispieť k zabezpečeniu úplného rešpektovania základných práv v celej EÚ.

Aby to bolo možné dosiahnuť, agentúra FRA vykonáva tieto hlavné úlohy:

- zber a analýza informácií a údajov,
- poskytovanie pomoci a odborných poznatkov,
- komunikácia a informovanosť o právach.

Úlohy agentúry FRA sú zakotvené v právnom predpise o zriadení Agentúry Európskej únie pre základné práva: nariadenie Rady č. 168/2007.

Agentúra FRA vykonáva svoje úlohy po porade s partnermi a v spolupráci s nimi.

Na základe toho agentúra môže:

- vymedziť oblasti svojej činnosti, v rámci ktorých zameria svoj výskum na konkrétne potreby a chýbajúce informácie v oblasti základných práv,
- vymieňať si skúsenosti, koordinovať výskum v jednotlivých oblastiach a spolupracovať s cieľom poskytovať poradenstvo EÚ a jej členským štátom. Agentúra tak môže na základe poskytovania svojich jasných stanovísk k tomu, ako zlepšiť ochranu základných práv, vytvárať synergie, využívať svoje zdroje čo najlepšie a poskytovať podporu ďalším subjektom,
- zabezpečiť, aby sa jej poradenstvo a výsledky výskumu dostali k tvorcom politik na príslušných úrovniach štátnej správy a inštitúcií EÚ.

Agentúra FRA udržiava obzvlášť úzke vzťahy s:

- Európskou komisiou, Európskym parlamentom a Radou Európskej únie,
- ďalšími medzinárodnými organizáciami, ako napríklad Rada Európy, OSN a Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE),
- vládami, mimovládnyimi organizáciami, akademickými inštitúciami, subjektmi zaoberajúcimi sa rovnosťou a národnými inštitúciami pre ľudské práva (NILP).

Orgány zaoberajúce sa rovnosťou a NILP (národné inštitúcie pre ľudské práva) sú národné orgány, ktoré podporujú ochranu základných práv vo svojich krajinách, napríklad prostredníctvom výskumu, zvyšovania povedomia alebo poskytovaním poradenstva obetiam pokiaľ ide o ich právach.

Na zabezpečenie úzkej spolupráce s členskými štátmi EÚ je potrebné, aby každý členský štát vymenoval národného styčného úradníka. Stála výmena informácií a pravidelné stretnutia pomáhajú budovať pevné fungujúce partnerstvo, ktorým sa zaručuje zdieľanie informácií a identifikácia a riešenie vnútroštátnych potrieb.

Platforma pre základné práva (FRP) združuje vyše 300 mimovládnych organizácií z celej EÚ zaoberajúcich sa osobitnými otázkami v oblasti základných práv. Poskytujú návrhy k príprave ročného pracovného programu agentúry FRA a jej výročnej správy.

Rada Európy má 47 členských štátov. K jej orgánom patrí Európsky súd pre ľudské práva, ktorý prejednáva prípady týkajúce sa porušení Európskeho dohovoru... o ľudských právach.

Agentúra FRA má osobitný vzťah s Radou Európy, ktorá má sídlo v Štrasburgu. v záujme zabezpečenia komplementarity agentúra koordinuje svoju činnosť s činnosťou Rady Európy, najmä so zreteľom na svoj ročný pracovný program a spoluprácu s občianskou spoločnosťou.

Prostredníctvom svojej Platformy pre základné práva (*Fundamental Rights Platform, FRP*) agentúra pravidelne konzultuje so stovkami mimovládnych organizácií. Tieto organizácie majú dostatok skúseností na to, aby vedeli pomôcť expertom agentúry FRA pri identifikácii problémov, ktorým ľudia z cele EÚ čelia vo svojom každodennom živote.

Rozsah činnosti

Inštitúcie EÚ navrhujú a prijímajú tematické oblasti, v rámci ktorých má agentúra vykonávať svoju činnosť počas päťročného obdobia.

K hlavným oblastiam, ktorými sa agentúra FRA zaoberá, patrí diskriminácia, prístup k spravodlivosti, rasizmus a xenofóbia, ochrana údajov, práva obetí trestných činov a práva dieťaťa.

Keďže agentúra FRA bola zriadená na účely poskytovania poradenstva EÚ a členským štátom pri implementácii práva a politiky EÚ, môže sa zaoberať len otázkami, ktoré spadajú do oblastí, v ktorých má EÚ kompetencie.

Aj keď agentúra FRA poskytuje informácie fyzickým osobám o tom, ako a kde majú uplatniť svoje práva, nemôže skúmať alebo vydávať rozhodnutia týkajúce sa jednotlivých sťažností. Na základe svojho mandátu agentúra môže len nasmerovať tieto osoby na vhodné inštitúcie, kde môžu vyhľadať pomoc na vnútroštátnej, európskej a medzinárodnej úrovni.

„Kompetencie“ sa týkajú otázky, či EÚ má právomoc konať v danej oblasti politiky.

Ako to robíme

Výskum a zhromažďovanie údajov

Úlohou agentúry FRA je zhromažďovať „objektívne, spoľahlivé a porovnateľné“ informácie a údaje. v rámci EÚ sa zaoberá skúmaním jednotlivých tém a nie monitorovaním alebo hodnotením jednotlivých členských štátov.

Zahrnutím všetkých alebo niektorých členských štátov poskytuje komparatívny výhľad s identifikovanými existujúcimi problémami a perspektívnymi postupmi týkajúcimi sa konkrétnych tém v oblasti základných práv v rámci EÚ.

Výskum agentúry FRA sa zvyčajne týka **konkrétnej témy v oblasti základných práv** v rámci EÚ – jedným z príkladov je správa na tému homofóbia, transfóbia a diskriminácia na základe sexuálnej orientácie a rodovej identity v členských štátoch EÚ (*Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in the EU Member States*, 2010).

Agentúra často zhromažďuje informácie o **ochrane základných práv v právnom rámci** členských štátov a poskytuje právne analýzy. K zdrojom informácií patria legislatívne nástroje, súdne rozhodnutia a komentáre akademickej obce. Príkladom je správa týkajúca sa výziev a príležitostí v prístupe k spravodlivosti (*Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities*, 2011).

Metodika výskumu sa týka spôsobu zhromažďovania a analyzovania informácií a údajov. Metodiky, ktoré používa agentúra FRA, sú navrhnuté tak, aby zabezpečovali čo najväčšiu presnosť a spoľahlivosť zozbieraných dát. zhromaždených údajov.

V záujme poskytnutia komplexného prehľadu o situácii v danej oblasti agentúra FRA používa kombináciu právnych analýz a informácií o každodenných skúsenostiach osôb v tomto prostredí. Teoretický výskum dopĺňa sociálny výskum v teréne za použitia prieskumov alebo rozhovorov alebo analýzy existujúcich údajov.

Napríklad v rámci Európskeho prieskumu o menšinách a diskriminácii (EU-MIDIS) sa uskutočnili rozhovory s 23 500 osobami z vybraných skupín prisťahovalcov a etnických menšín vo všetkých 27 členských štátoch EÚ. Na základe týchto výsledkov mohla agentúra predložiť užitočné a relevantné ukazovatele diskriminácie, ako napríklad podiel osôb, ktoré sa stali obeťami diskriminácie a rasovo motivovanej trestnej činnosti. Tým sa následne odhalila miera diskriminácie, ktorú pociťujú rôzne menšiny v jednotlivých štátoch.

V niektorých prípadoch agentúra môže **informovať o naliehavej situácii v oblasti základných práv** v určitom členskom štáte, pokiaľ spadá pod jej mandát a ak situácia má vplyv na EÚ. Príkladom je správa týkajúca sa situácie a riešenia akútnych prípadov nerešpektovania základných práv osôb, ktoré nelegálne prekračujú pozemné hranice Grécka (*Coping with a fundamental rights emergency – The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner. Thematic Situation Report*, 2011).

Aj keď vhodnú metodiku pre konkrétny projekt vyberajú experti agentúry, skutočné zhromažďovanie údajov a informácií na úrovni krajín väčšinou vykonávajú odborníci mimo agentúry FRA, ktorí zhromažďujú špecifické informácie. Zmluvní partneri na vykonávanie externého výskumu sa vyberajú na základe objektívneho a dôsledného výberového konania.

Vedecký výbor sa skladá z 11 vysokokvalifikovaných nezávislých expertov v oblasti základných práv v celej EÚ. Vyberá ich správna rada na základe stanoviska Európskeho parlamentu.

Veľká časť výskumu agentúry FRA vychádza z údajov a informácií zozbieraných sieťou národných kontaktných bodov, FRANET. Sieť FRANET tvoria tímy expertov v oblasti základných práv v jednotlivých členských štátoch EÚ. Samotnú analýzu takto získaných údajov a informácií však vykonávajú zamestnanci agentúry FRA a rozhodujú o ich použití.

Agentúra má aj vedecký výbor s nezávislými externými členmi, ktorý garantuje kvalitu jej práce.

Viac informácií o metódach výskumu agentúry FRA sa nachádza v jej informačnom letáku s názvom *Výskum agentúry FRA: poskytovanie podrobných a porovnateľných údajov a analýz.*

Pomoc a odborné poznatky

Agentúra FRA poskytuje orgánom EÚ a členským štátom „pomoc a odborné poznatky“, aby im pomohla „plne rešpektovať základné práva“ pri príprave a implementácii právnych predpisov EÚ.

Agentúra pri formulácii svojich výskumných otázok vychádza z potrieb identifikovaných zainteresovanými stranami. Údaje, ktoré zhromažďuje, sú zamerané na tie oblasti, v ktorých subjekty prijímajúce rozhodnutia potrebujú dôkazy na prípravu svojich politík a právnych predpisov. Agentúre to tiež umožňuje sústrediť výskum na každodenné problémy ľudí v reálnom živote.

Na základe dôkazov zhromaždených prostredníctvom výskumu a jej odborných skúseností v oblasti základných práv agentúra FRA vydáva stanoviská a závery pre inštitúcie EÚ a členské štáty o tom, ako zabezpečiť rešpektovanie základných práv v praxi pri príprave a uplatňovaní právnych predpisov a politiky.

Agentúra FRA v rámci všetkých svojich projektov priebežne konzultuje so svojimi zainteresovanými stranami, aby zistila, ako im môže čo najlepšie poradiť a pomôcť pri zlepšovaní rešpektovania základných práv. Na základe identifikovaných typov problémov a potrieb vyjadrených zainteresovanými stranami agentúra môže svoje rady a pomoc komunikovať rôznymi formami:

- **Správy** – agentúra FRA poskytuje údaje a dôkazy, ktoré zhromaždila prostredníctvom svojho sociálno-právneho výskumu a analýzy, inštitúciám EÚ a členským štátom spolu so stanoviskami a závermi o tom, ako zabezpečiť lepšie rešpektovanie základných práv.
- **Žiadosť inštitúcie EÚ** – inštitúcie EÚ môžu agentúru FRA oficiálne požiadať o vydanie stanoviska so zreteľom na základné práva k určitej tematickej oblasti a o poskytnutie právnej analýzy právnych predpisov alebo legislatívneho návrhu. Napríklad v roku 2011 Európsky parlament požiadal agentúru FRA o stanovisko k návrhu smernice o využívaní údajov z osobného záznamu o cestujúcim (PNR).
- **Žiadosť členských štátov** – členské štáty môžu požiadať agentúru FRA, aby poskytla informácie alebo dáta s cieľom zvýšiť úroveň rešpektovania základných práv v oblastiach, ktoré spadajú do kompetencie EÚ.
- **Vzdelávacie materiály a vzdelávacie programy** – napríklad *Príručka o európskom antidiskriminačnom práve* (2011), ktorá bola vydaná spoločne s Európskym súdom pre ľudské práva (v Štrasburgu) a slúži odborníkom z právnej praxe na usmernenie v oblasti právnych predpisov týkajúcich sa diskriminácie.
- **Perspektívne postupy** – agentúra FRA zhromažďuje a vymieňa si v rámci členských štátov EÚ informácie o „perspektívnych postupoch“, ktoré obzvlášť priaznivo vplyvajú na základné práva. Na základe toho sa členské štáty môžu vzájomne oboznámiť s úspešnými modelmi a riešeniami spoločných problémov.

Komunikácia a povedomie o právach

Agentúra FRA vyvíja úsilie na zlepšenie situácie v tejto oblasti. Okrem už uvedených foriem pomoci to uskutočňuje zvyšovaním povedomia o základných právach medzi širokou verejnosťou, a to najmä v profesiách, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu pri zabezpečovaní našich práv alebo ktoré majú na ne vplyv (napríklad učitelia, pracovníci médií, polícia a odborníci z právnej praxe).

Informácie o agentúre FRA a jej práci

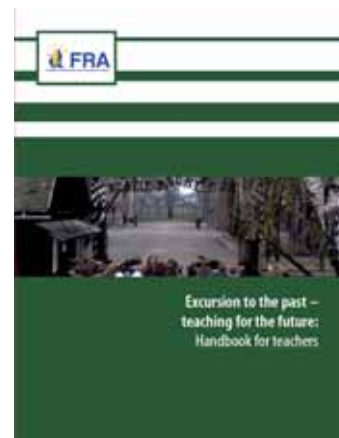
Okrem **tlačených publikácií a informačných stánkov** na dôležitých podujatiach agentúra plne využíva celú škálu prostriedkov **online komunikácie**, ktoré zahŕňajú jej webovú stránku a prítomnosť na sociálnych médiách ako Facebook, Twitter, LinkedIn a YouTube.

Agentúra FRA každý mesiac vydáva **e-spravodajcu**, ktorý sa dá odoberať prihlásením sa na adrese: information@fra.europa.eu.

Agentúra FRA ponúka skupinám návštevníkov možnosť navštíviť agentúru FRA a vypočuť si informácie o základných právach v EÚ a o činnosti agentúry (kontaktujte: visit@fra.europa.eu).

Materiály na podporu povedomia o právach

Agentúra FRA vydáva **materiály**, ktoré môžu odborníkom slúžiť na usmernenie pri práci v oblasti základných práv. Príkladom je príručka pre učiteľov týkajúca sa exkurzie do minulosti ako učenia pre budúcnosť (*Excursion to the past – teaching for the future: Handbook for teachers*, 2010), na podporu učiteľov pri vzdelávaní týkajúcom sa holokaustu a ľudských práv a publikácia *Media Diversity Toolkit* (2008) pripravená v spolupráci s Európskou vysielacou úniou, ktorá slúži na

informovanie vysielateľov vo verejnom sektore o tom, ako lepšie objasniť rozmanitosť spoločnosti Európy pri informovaní o problematike menšín.

Agentúra FRA publikuje aj program **S’Cool Agenda** pre deti, ktorý ich učí o základných faktoch v oblasti základných práv a zároveň slúži ako školský kalendár.

Tvorcovia politik, výskumníci, experti v oblasti práva a verejnosť môžu **využívať databázy** judikatúry agentúry, ktorá obsahuje súbor vnútroštátnych a európskych prípadov týkajúcich sa otázok základných práv.

Informácie o Charte základných práv Európskej únie

Agentúra vydáva materiály o Charte základných práv, napríklad užívateľsky jednoduchý nástroj s názvom **Charterpedia**, ktorý užívateľom umožňuje získať viac informácií o právach zaručených Chartou základných práv.

Ide o komplexnú zbierku medzinárodných právnych predpisov, právnych predpisov Európskej únie a vnútroštátneho práva v oblasti ústavných základných práv, ktoré súvisia s témami, kapitolami a článkami charty, pričom všetky sú ľahko dostupné na webovej stránke agentúry FRA.

Agentúra FRA vyvinula aj **aplikáciu Charty základných práv pre mobilné zariadenia**, napríklad pre smartfóny a tablety, ktoré možno získať na webových stránkach agentúry.

Kontaktujte nás

Viac informácií o agentúre FRA nájdete na našej webstránke. Aktuálne informácie o aktivitách agentúry FRA vrátane projektov, podujatí a publikácií nájdete na:

- <http://fra.europa.eu>
- twitter.com/EURightsAgency
- www.facebook.com/fundamentalrights
- www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
- www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Ak nás chcete kontaktovať, dostávať náš e-Newsletter alebo zorganizovať skupinovú návštevu agentúry FRA, pošlite email na adresu:

- information@fra.europa.eu

Alternatívne nás môžete kontaktovať poštou, telefonicky alebo faxom:

FRA – Agentúra Európskej únie pre základné práva

Schwarzenbergplatz 11

1040 Viedeň

Rakúsko

Tel: +43 (1) 580 30 0

Fax: +43 (1) 580 30 699

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Základné práva predstavujú minimálne normy zaobchádzania, ktorými sa zaručuje rešpektovanie dôstojnosti každej osoby. Podrobne sú stanovené v **Charte základných práv Európskej únie**, ktorá je právne záväzná pre inštitúcie EÚ a pre všetkých 27 členských štátov EÚ, pokiaľ ide o uplatňovanie právnych predpisov EÚ. V jej kapitolách s názvami Dôstojnosť, Slobody, Rovnosť, Solidarita, Občianstvo, Spravodlivosť a Všeobecné ustanovenia sa uvádza zoznam práv, slobôd a zásad uznávaných Európskou úniou.

Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA), ktorá bola zriadená v roku 2007, poskytuje EÚ a jej členským štátom poradenstvo a odborné poznatky v oblasti základných práv.

FRA – Agentúra Európskej únie pre základné práva
Schwarzenbergplatz 11
1040 Viedeň
Rakúsko

Tel: +43 (1) 580 30 - 0
Fax: +43 (1) 580 30 - 699

information@fra.europa.eu
<http://fra.europa.eu>
twitter.com/EURightsAgency
www.facebook.com/fundamentalrights
www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Úrad pre publikácie

ISBN 978-92-9192-905-4

9 789291 929054